

Groot Lisses Dictee 2010 (auteur: Leni Lagerberg)

Paardensport in de Bollenstreek

1. Van paardensport hier in de streek is eigenlijk tot de Tweede Wereldoorlog nauwelijks sprake geweest. Dat was elders in Nederland anders, daar bestonden al clubs die zich toelegden op springen en dressuur. Dat waren disciplines uit het domein van de militaire milieus, waarin men gewend was met paarden om te gaan. In onze streek zijn geen kazernes, waardoor de gewenste knowhow ontbrak.
2. Pas toen in de krant foto's verschenen van prins Bernhard die actief deelnam aan wedstrijden, kwamen de paardenbezitters in de streek – en dat waren uiteraard de boeren – op de gedachte om deze tak van sport ook te gaan beoefenen. In 1946 werd Sint Hubertus opgericht, de eerste hippischesportvereniging in de streek. De paarden waren aanvankelijk helemaal niet geschikt om mee te springen, maar de boeren pasten hun paardenbezit al vrij snel aan deze nieuwe toepassing aan. Op het weiland van Rotteveel bij 't Huys Dever werd in het weekend een parcours uitgezet en men begon te trainen. Zo kwamen er concoursen met andere verenigingen en werd het een echte sport. (Dit heeft niets te maken met spring-in-'t-veld.)
3. De jongens van de boerderijen van Schrama en Duineveld veroverden na verloop van tijd al kampioentitels op nationaal niveau. Natuurlijk waren er al sinds de negentiende eeuw kortebaandraverijen met paarden, maar dat is een heel andere wereld. Daar draait het om de totalisator, maar hier gaat het om de hoogste waardering van de jury. Al snel meldden zich andere geïnteresseerden die geen paarden hadden maar zich daar wel toe aangetrokken voelden en zo startten er in de hele streek maneges. Daar konden liefhebbers les krijgen op paarden die je ter plekke kon huren. Overal ontstonden paardensportverenigingen waar je lid van kon worden om gezamenlijk de dressuur- en springsport te beoefenen. Al die verenigingen zijn lid van de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond waar koningin Beatrix beschermvrouwe van is. Het is een sport met een koninklijk karakter.
4. Groeiende belangstelling dus, die een extra impuls kreeg, toen Anky van Grunsven kampioenschappen van wereldkaliber won. En natuurlijk droeg de stijgende welvaart ertoe bij dat mensen zich meer en meer konden permitteren. Een bijzondere plaats in dit paardenverhaal neemt de manege Puntenburg van De Vroomen in het Keukenhofbos in. De familie fokte bijzondere rassen zoals arabieren en appaloosa's, gevlekte indianenpaarden. Heel bijzonder is dat zij speciale dressuurlessen geven aan gehandicapte kinderen.
5. Tegenwoordig zijn er meer disciplines. De KNHS onderscheidt er vier. Naast dressuur en springen bestaan er ook wedstrijden met aangespannen paarden (dit is rijden met paard-en-wagen) en sinds midden jaren tachtig van de vorige eeuw het zogenaamde voltigeren, dat is turnen op een galopperend paard. Na voetbal, tennis en golf is de paardensport de vierde sport van Nederland qua aantal beoefenaren. Hadt gij niet verwacht, hè?!
6. Nu iets over enkele paardenrassen. De lippizaner – beroemd geworden door de Spaanse rijtschool in Wenen tijdens de nieuwjaarsconcerten – is intelligent en leergierig en is een directe nazaat van de andalusiër. Andere beroemde Europese rassen zijn door Spaans bloed beïnvloed zoals de frederiksborger, de oldenburger (die weer de holsteiner beïnvloedde) en de connemara, een voortreffelijke rijpony, zowel voor volwassenen als voor kinderen. De

andalusiër dankt zijn voortbestaan in turbulente tijden mede aan de kloosterorden. Vooral de kartuizer monniken bekwaamden zich in de fokkerij. Bij gevaar werden de paarden uit de grote stoeterij in afgelegen kloosters ondergebracht. Mede dankzij de kartuizers is de zuiverheid van het ras bewaard gebleven.

7. De kleine ijslander – een populair rijpaardje – is vrijwel zeker het zuiverste paardenras op aarde. In 980 werd wettelijk de import van paarden verboden. Hoewel die wet vast weleens is overtreden, heeft nu achthonderd jaar lang geen vermenging met buitenlands bloed plaatsgevonden. Daardoor is de ijslander weinig veranderd sinds de tijd van de Vikingen. De fjord – een vriendelijke Scandinavische pony – heeft een prachtige staart en dito manen: zwarte haren in het midden en vlaskleurig aan de zijkanten.
8. Veelvoorkomende blessures en ziekten zijn overrekking of peesklap (veroorzaakt doordat het paard zichzelf raakt met zijn achterhoef), schiefels (benige verdikkingen tussen de griffelbeentjes en het pijpbeen), mok (een bacteriële infectie van de huid, meestal op de onderbenen), regenschurft (op de bovenkant van het paardenlichaam), goedaardige droes (een infectie van de lymfklieren), staart- en maneneczeem (veroorzaakt door overgevoeligheid van de huid voor muggen- en vliegenbeten en grasziekte, waaraan een paard zelfs binnen een paar dagen kan sterven. Elke vier of vijf weken moet een paard naar de paardenpedicure: de hoefsmid. Met grote precisie hanteert deze zijn of haar hoefbeslaggereedschappen (hamers, tangen en raspen) bij het aanmeten van hoefijzers.
9. Het beste paard struikelt weleens. Jong te paard, oud te voet. (Wie in zijn jonge jaren te weelderig leeft, lijdt armoede op zijn oude dag.) Wie zal hier straks lachen als een boer die een hoefijzer vindt (= tevreden lachen, het tegenovergestelde van een hoefijzerbek – een ontevreden, chagrijnig mens – trekken)? Wie soeckt Peert of Wijf sonder gebreecken, die magh het werck wel laten steecken... (Cats). En nu gaan wij allen met de paarden van Sint-Franciscus (d.w.z. te voet) naar de koffie.